

Ekonomik Büyüme - 2014 3. Çeyrek

İktisadi Araştırmalar Bölümü

TÜRKİYE İŞ BANKASI

Üçüncü çeyrekte büyüme beklentilerin altında kaldı.

Türkiye ekonomisi 2014 yılının üçüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre %1,7 ile beklentilerin oldukça altında bir büyüme kaydetmiştir. Böylece, Türkiye ekonomisi 2012 yılının son çeyreğinden bu yana çeyreklik bazda en zayıf büyüme performansını göstermiştir. Reuters anketine göre piyasaların büyüme beklentisi %3 düzeyindeydi.

Daha önce %4,7 ve %2,1 olarak açıklanan 2014 yılı birinci ve ikinci çeyrek büyüme oranları sırasıyla %4,8 ve %2,2'ye revize edilmiştir. Böylece, 2014 yılının ilk dokuz ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre büyüme oranı %2,8 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GSYH Gelişmeleri (1998 fiyatlarıyla) (% değişim)

Dönem	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre*	Bir Önceki Çeyreğe Göre**
2011 Ç1	12,6	2,5
2011 Ç2	9,3	0,6
2011 Ç3	8,7	1,3
2011 Ç4	5,2	0,8
2012 Ç1	2,5	-0,2
2012 Ç2	3,1	1,1
2012 Ç3	1,7	0,3
2012 Ç4	1,3	0,3
2013 Ç1	3,6	1,8
2013 Ç2	4,2	1,6
2013 Ç3	4,0	0,5
2013 Ç4	4,6	0,8
2014 Ç1	4,8	1,8
2014 Ç2	2,5	-0,5
2014 Ç3	1,8	0,4

*Takvim Etkisinden Arındırılmış GSYH

**Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış GSYH

Takvim etkisinden arındırılmış GSYH üçüncü çeyrekte bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %1,8 artış kaydetmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH ise ikinci çeyrekteki gerilemenin ardından üçüncü çeyrekte ikinci çeyreğe göre %0,4 artmıştır.

Büyümeye en yüksek katkı net ihracattan kaynaklanmaya devam ediyor.

Yılın üçüncü çeyreğinde net ihracat büyümeye 2,5 puan katkı yapmıştır. Türkiye'nin başlıca ihracat pazarlarından Rusya ve Irak'ta devam eden sorunlara rağmen özellikle Avrupa Birliği ve ABD pazarına ihracatın artması toplam ihracat artışının yılın üçüncü çeyreğinde de korunmasını sağlamıştır. Buna karşılık, TCMB'nin faiz indirimlerine rağmen yurt içi tüketim harcamalarında beklenen canlanmanın gerçekleşmemiş olması ithalatın baskı altında kalmaya devam ettiğine işaret etmiştir.

Yurt içi tüketim harcamalarındaki zayıf görünüm üçüncü çeyrekte de devam etti.

BDDK tarafından tüketici kredilerindeki artışı sınırlayıcı yönde alınan önlemler ve TCMB'nin Ocak ayı sonunda faiz oranlarında yaptığı artışın özel tüketim harcamaları üzerindeki etkisi üçüncü çeyrekte de devam etmiştir. Harcamalar yöntemiyle hesaplanan GSYH içinde 2014 yılının üçüncü çeyreğinde %65,3 ile en yüksek paya sahip olan özel tüketim harcamaları, bu dönemde büyümeye yalnızca 0,1 puan katkı yapmıştır. Özel tüketim harcamaları büyümeye ilk çeyrekte 2,3 puan, ikinci çeyrekte 0,3 puan katkı yapmıştı. Özel tüketim harcamalarında devam eden zayıf seyre karşılık, GSYH içinde yaklaşık %10'luk paya sahip olan kamunun tüketim harcamaları üçüncü çeyrekte reel bazda %6,6 artarak büyümeye 0,6 puan katkıda bulunmuştur.

Yatırım harcamalarındaki düşüş yavaşladı.

Yılın ikinci çeyreğinde yıllık bazda reel olarak %3,5 azalan toplam yatırım harcamaları, üçüncü çeyrekte %0,4 gerilemiştir. Üçüncü çeyrekte özel yatırım harcamaları bir

Harcamalar Yöntemiyle Katkı (1998 fiyatlarıyla)

	2012					2013					2014				
	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	Ç4	Yıllık	Ç1	Ç2	Ç3	9 Aylık
Tüketim	0,3	3,0	4,5	3,9	5,0	4,1	3,2	0,6	0,8	1,5	4,1	3,2	0,6	0,8	1,5
Özel	-0,3	2,2	3,6	3,7	4,0	3,4	2,3	0,3	0,1	0,9	2,3	0,3	0,1	0,1	0,9
Kamu	0,6	0,8	0,8	0,2	0,9	0,7	0,9	0,3	0,6	0,6	0,7	0,9	0,3	0,6	0,6
Yatırım	-0,7	0,1	0,9	1,2	1,8	1,0	-0,1	-0,9	-0,1	-0,4	1,0	-0,1	-0,9	-0,1	-0,4
Özel	-1,1	-1,3	-0,2	0,5	1,2	0,1	-0,2	-0,8	0,0	-0,3	0,1	-0,2	-0,8	0,0	-0,3
Kamu	0,4	1,4	1,1	0,7	0,7	0,9	0,2	-0,2	-0,1	0,0	0,9	0,2	-0,2	-0,1	0,0
Stok Değişimi	-1,5	1,4	2,9	1,2	0,9	1,6	-1,0	-0,4	-1,5	-1,0	1,6	-1,0	-0,4	-1,5	-1,0
Net İhracat	4,0	-1,4	-3,6	-2,0	-3,2	-2,6	2,6	2,9	2,5	2,6	2,6	2,9	2,5	2,5	2,6
İhracat	3,9	0,8	0,0	-0,6	-0,3	-0,1	2,8	1,5	2,0	2,1	2,8	1,5	2,0	2,0	2,1
İthalat	0,1	-2,2	-3,6	-1,4	-2,9	-2,5	-0,2	1,4	0,5	0,6	-0,2	1,4	0,5	0,5	0,6
GSYH	2,1	3,1	4,6	4,2	4,5	4,1	4,8	2,2	1,7	2,8	4,1	4,8	2,2	1,7	2,8

Rakamlar yuvarlamalardan ötürü toplamı vermeyebilir.

Kaynak: TÜİK verilerinden hesaplanmıştır.

Kaynak: TÜİK

Ekonomik Büyüme - 2014 3. Çeyrek

İktisadi Araştırmalar Bölümü

önceki yılın aynı dönemine göre değişim kaydetmezken, kamunun yatırım harcamaları bu dönemde %2 azalmıştır. Öte yandan, mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış GSYH verileri değerlendirildiğinde, özel sektör yatırım harcamalarının üçüncü çeyrekte bir önceki çeyreğe göre %2,6 artış kaydettiği dikkat çekmektedir. Söz konusu artışın büyük ölçüde makine ve teçhizat yatırımlarındaki artıştan kaynaklanması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

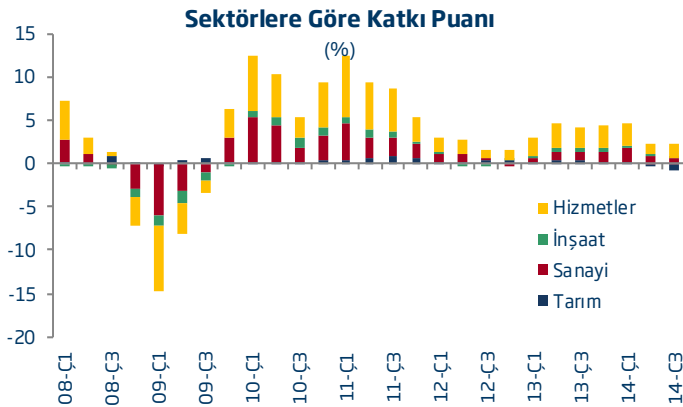
Tarım sektöründeki olumsuz performans devam ediyor.

Üretim yöntemine göre incelendiğinde, GSYH'de en yüksek paya sahip olan hizmetler sektörünün yılın ikinci çeyreğinde 1,7 puan ile büyümeye en yüksek katkıyı yaptığı görülmektedir. Bu dönemde sanayinin katkısı 0,6 puan, inşaat sektörünün katkısı ise 0,1 puan düzeyinde gerçekleşmiştir. Öte yandan, tarihsel olarak üçüncü çeyrekte GSYH içindeki payı artan tarım sektöründe kuraklığa bağlı olarak olumsuz bir performans gözlenmeye devam etmiştir. Nitekim, tarım sektörü büyümeyi yılın üçüncü çeyreğinde 0,7 puan düşürmüştür. Böylece, tarım sektörünün 2007 yılının üçüncü çeyreğinden bu yana büyüme üzerindeki en yüksek negatif katkıyı bu çeyrekte yaptığı görülmüştür.

2014 yılında büyümenin %3 civarında gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz.

TCMB'nin faiz indirimlerinin etkisine ve yurt içi siyasi belirsizliklerin azalmasına bağlı olarak yılın üçüncü çeyreğinde özel tüketim harcamalarının bir miktar canlanacağı öngörülmektedir. Ancak, üçüncü çeyrek büyüme verileri özel tüketim harcamalarında beklenen canlanmanın henüz gerçekleşmediğine işaret etmektedir. Öte yandan yılın üçüncü çeyreğinde, toplam yatırım harcamalarındaki yıllık daralmanın ikinci çeyreğe göre hız kesmesi ve mevsimsellikten arındırılmış verilere göre yatırım harcamalarının ikinci çeyreğe göre artması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Özetle, beklentilerden oldukça düşük açıklanan üçüncü çeyrek büyüme verisi Ekim ayında yayımlanan Orta Vadeli Program'da yer alan %3,3 seviyesindeki 2014 yılı büyüme tahminine ulaşılmasının güç olduğunu göstermektedir.

Yılın son çeyreğinde özel tüketim harcamalarının yatay bir seyir izleyeceğini, kamunun tüketim harcamalarının ise büyümeyi sınırlı ölçüde destekleyeceğini öngörmekteyiz. Yılın ilk dokuz ayında %2,8 düzeyinde gerçekleşen büyümeye 2,6 puan katkı sağlayan net ihracatın ise, AB ülkelerine yönelik ihracattaki artışın devam etmesi ve petrol fiyatlarındaki gerilemenin de etkisiyle büyümeye katkı sağlamaya devam edeceğini beklemekteyiz. Bu çerçevede, 2014 yılı büyümesinin %3 civarında gerçekleşeceğini tahmin etmekteyiz.

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem - Bölüm Müdürü

izlem.erdem@isbank.com.tr

Bora Çevik - Uzman

bora.cevik@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman Yrd.

eren.demir@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı

hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Kıvılcım Eraydın - Uzman

kivilcim.eraydin@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.